

DĚTI A EKOLOGIE

aneb

NÁVŠTĚVA Z PLANETY GYA

OBSAH

	strana
1. Země – úvodní a závěrečná píseň	5
2. NÁVŠTĚVA Z PLANETY GYA	6
3. Snění – píseň	9
4. SEZNÁMENÍ	10
5. Hvězdička – píseň	13
6. ŠPINAVÝ POTUČEK	14
7. Čistá voda – píseň	17
8. OVOCNÉ STROMY	18
9. Červavá jablčka – píseň	21
10. PROCHÁZKA PO SÍDLIŠTI	22
11. Nepořádek – píseň	25
12. TŘÍDĚNÍ ODPADU	26
13. Odpadky – píseň	29
14. POMÁHÁME ZVÍŘÁTKŮM V PŘÍRODĚ	30
15. Sluníčko sedmitečné – píseň	33
16. POMÁHÁME DOMÁCÍM ZVÍŘÁTKŮM	34
17. Psi kamarád – píseň	37
18. BOHATSTVÍ LESA	38
19. Pobyt v lese – píseň	41
20. ODPOČINEK V PŘÍRODĚ	42
21. Semínka – píseň	45
22. ZÁVĚR	46
23. Vydané tituly	49

Země

hudba: Jaromír Klempíř
text: Marie Adamovská

$\text{♩} = 104$

2.

Tahle Země nemocná je. Průmysl ji ničí.
Kde dřív kvetly pampelišky, domy se teď tyčí.
Kupy smetí na ní leží, všude samá chemie,
tam, kde žila spousta zvířat, žádné dnes už nežije.

Jak na to jít, promyslíme,
co udělat, napovíme.

3.

Vyčistíme vzduch i vodu, zasypeme skládky,
odstraníme nečistoty i chemické látky.
Staré chyby ty se musí neodkladně napravit,
aby tady mohly děti i v budoucnu zdravě žít.

Jak pomoci, teď už víme,
naši Zemi zachráníme.

NÁVŠTĚVA Z PLANETY GYA

Děti z lhotské mateřské školy si zrovna hrály na zahradě, když se na obloze objevila malá svítící koule.

První ji uviděl Ondra: „Jéé, koukejte..., co to sem letí!“ vykřikl a ukazoval vzhůru k obloze, kde ještě před malou chvilí bylo jen čisté blankytné nebe. Opravdu, koule se přibližovala velmi rychle a byla čím dál větší.

Děti si přestaly hrát a udiveně koukaly na oblohu.

„Utečte, děti! Řítí se na nás!“ vykřikla paní učitelka, ale bylo už pozdě. Zalila je oslnivá záře, zvedl se vítr a děti i paní učitelka se ocitly uprostřed víru světelného prachu. „Já se bojím, já se bojím! Paní učitelko, kde jste?“ ozývaly se hlasy vyděšených dětí.

Po chvíli se vítr utišíl, záře pohasla a oni uviděli pár kroků před sebou kulaté stříbrné těleso. Z postranního otvoru se zvolna vysunuly schůdky, nad nimi se otevřela malá dvířka a v nich se objevily dvě postavičky. Kdyby neměly na hlavě místo vlasů záplavu barevných kvítků, vypadaly by skoro stejně jako kluci z mateřské školy.

„Běžte do třídy!“ vykřikla paní učitelka a postrkovala děti pryč.

„Nebojte se nás,“ ozvalo se z úst malých bytostí. „Jsme děti z planety Gya a neseme vám poselství.“

Paní učitelka nemohla leknutím promluvit. Když se po chvíli vzpamatovala, řekla udiveně: „Vy jste děti z planety Gya a mluvíte stejně jako my! Jak je to možné?“ kroutila hlavou.

„Nevíme, ale rozumíme každému vašemu slovu,“ odpověděl jeden z nich.

„A jaké poselství nám nesete?“ zeptala se paní učitelka překvapeně.

„Naše rodná planeta zmizela,“ pokračoval malý klučina. V době, kdy se to stalo, jsme byli se svými kamarády na výletě na jejím vzdáleném měsíci. Najednou jsme uslyšeli obrovský výbuch, měsíc se otrásl a přihnala se vichřice. Tam, kde dříve bývala naše planeta, jsme uviděli oslňující záři a pak už nic. Když jsme se chtěli vrátit domů, planetu Gya jsme už nenašli.“

„Propána!“ řekla paní učitelka zděšeně. „A co jste dělali?“

Chlapci smutně sklonili hlavy. Jeden z nich odpověděl: „Byli jsme moc nešťastní. Neměli jsme se kam vrátit. Rozdělili jsme se a po dvojicích jsme se rozletěli do všech končin vesmíru hledat planety, na kterých žijí lidé. Slíbili jsme si, že se na měsíci planety Gya zase brzy setkáme.“

Děti vyjeveně poslouchaly. Nikdo nebyl schopen slova.

„My dva jsme dnes objevili vaši Zemi,“ pokračoval vesmírný človíček.
„Z dálky vypadala úplně stejně jako planeta Gya. Když jsme přiletěli blíž a uviděli jsme hory, lesy, řeky, města a vesnice, mysleli jsme si, že se zase vrátíme domů. Proto jsme tady přistáli.“

„Takhle to tedy je. Naše Země měla ve vesmíru svého dvojníka,“ řekla paní učitelka zamyšleně. Po chvíli se vzpamatovala a zeptala se: „A chtěli byste tady u nás nějaký čas zůstat?“

„Můžeme?“ zeptali se téměř dvojhlasně.

„To víte, že můžete. Budeme všichni moc rádi. Co říkáte, děti?“

„Ano, zůstaňte!“ radostně volaly jeden přes druhého.

„Tak pojdte mezi nás, musíte nám všechno o sobě a o vaší planetě povědět,“ řekla paní učitelka a natáhla k nim ruku, aby jim pomohla se schůdků na zem.

Snění

hudba: Stanislav Chudoba
text: Marie Adamovská

$\text{♩} = 98$

D Em/D Em/A A D D G/D
 Kdy-by u nás při-stá - la teď o - prav - do - vá ra - ke - ta, to by by - lo po - kou - ká - ní,

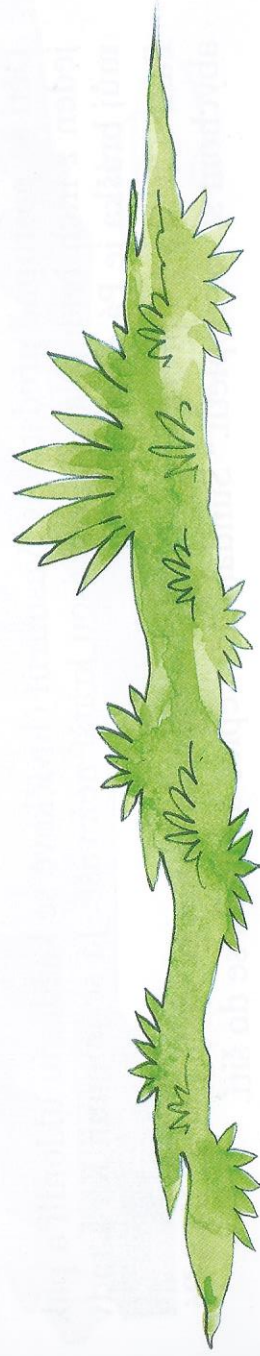
A G/A D D7 G Em7 A7 D
 žád - ná - ma - ke - ta. Kdy - by po - tom vy - stou - pi - li klu - ci z je - ji po - sád - ky,

D Em/D F#m/A Em/A D Em/A
 to by by - lo vy - prá - vě - ní, žád - né po - hád - ky. Sta - li by se ka - ma - rá - dy,

D Em A A7
 co tě ni - kdy ne - zra - dí. Že je to jen fan - ta - zi - e, vů - bec ne - va - dí.

D D7 G Em7 A D
 Kdy - by u nás při - stá - la teď o - prav - do - vá ra - ke - ta,

D Em/D F#m/A Em/A D
 při - běh - ly by všech - ny dě - ti zblíz - ka, z da - le - ka.

SEZNÁMENÍ

Paní učitelka zavedla malé vesmírné návštěvníky spolu s ostatními dětmi do třídy mateřské školy.

Ti dva si všechno prohlíželi a divili se, jaké jednoduché, ale pěkné hračky tam děti mají. Nejvíc obdivovali dřevěné loutky, stavebnice a dřevěný vláček s vagonky. „U nás jsme měli na hraní jen samé roboty, mluvící panenky, rakety na dálkové ovládání a počítačové hry. Také jsme tam měli umělá kluziště, vyhřívané bazény a spoustu létajících strojů různých tvarů s automatickým řízením.“

Děti poslouchaly s otevřenou pusou. Pak ale příběhla paní školnice a ptala se, co je to na zahradě za divnou věc.

„To je létající stroj našich kamarádů z vesmíru,“ chlubila se Hanička. Překvapená školnice nemohla uvěřit, že by zrovna k nim na zahradu přiletěl někdo z jiné planety. Když ale uviděla ty dva človíčky a záplavu barevných kvítků na jejich hlavách, sepjala ruce a vykřikla: „Jemináčku, to snad ne! Vždyť oni vypadají skoro jako naše děti!“ A což teprve, když slyšela, jak to dopadlo s jejich planetou a že se nemají kam vrátit. Ani na chvílku nezaváhala a nabídla jim, že u ní mohou bydlet, jak dlouho budou chtít.

„Opravdu? To jste hodná. Děkujeme vám,“ řekl jeden z nich. „Ale raději o nás nikomu neříkejte. Brzy se chceme vrátit zpátky do vesmíru za svými kamarády.“

„Tak dobře,“ přikývla školnice. „A víte co? Já přikryji ten váš létající stroj plachtou, aby se nikdo neptal, co to je.“

„A já vám půjčím čepice, abyste nebyli tak nápadní,“ řekla paní učitelka a přinesla dvě červené kšiltovky. Zakryla jimi záplavu kvítků na jejich hlavách a dovedla je k zrcadlu. „Podívejte se, jak vám to sluší. Teď jste od našich dětí k nerozeznání,“ pronesla udiveně spíš sama pro sebe.

„Akorát jsme trochu menší,“ smáli se oba pobaveně.

„A teď bychom se konečně měli vzájemně představit,“ navrhla paní učitelka. „Já se jmenuji Jitka a jsem učitelka. Děti mi říkají paní učitelko.“ Potom pobídla děti: „Povězte každý svoje jméno.“

Děti se postupně představily. Vesmírní človíčky se každému uklonili a pak jeden z nich řekl: „Naše jména jsou kratší než vaše. Já se jmenuji Ká a tady můj bráška je Pá. Jsme dvojčata.“

Paní učitelka Ká přerušila: „Hned vám na vaše kšiltovky vyšiji jména Ká a Pá, abychom si vás nepletli.“ Sundala jim čepice a pustila se do šití.

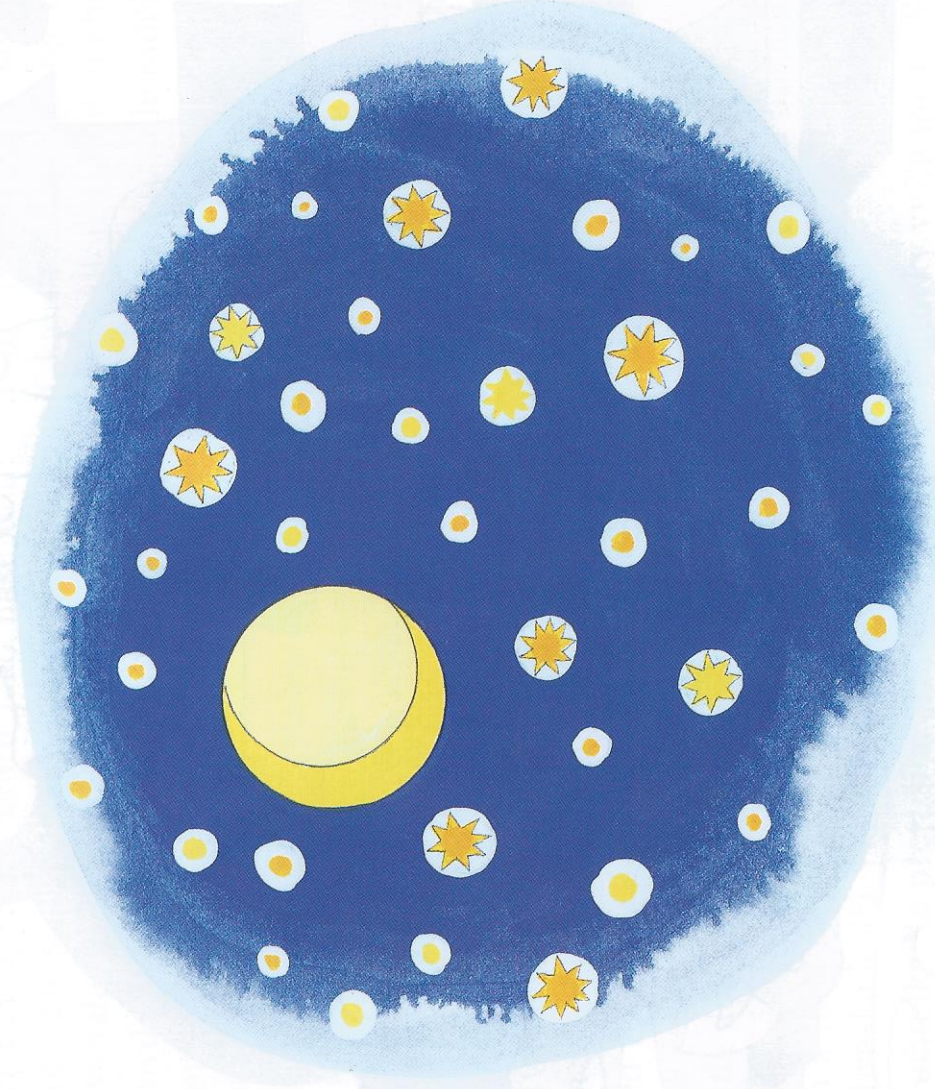
„A co to máte na hlavě místo vlasů?“ zeptala se Anička udiveně.

„No přece květiny,“ odpověděl Pá. „Všichni na planetě Gya mají na hlavě květiny. Nikdy se nám nepocuchají ani nepolámou.“

Děti si prohlížely záplavu barevných kvítků na jejich hlavách a na chvíličku jim tu krásu záviděly. Ale pak si začaly s nimi povídat a hrát. To bylo otázek! Paní učitelka musela děti napomínat, aby nechaly Ká a Pá odpočinout. „Však oni nám všechno o sobě a o svojí planetě časem vypoví.“

Den v mateřské škole rychle uběhl a děti postupně odcházely se svými rodiči domů. Pro Ká a Pá se zastavila paní školnice, aby i je odvedla do jejich nového domova.

Úkol: Podívejte se s rodiči na jasnou večerní oblohu. Pozorujte měsíc a hvězdy. Možná objevíte i některá známá souhvězdí.

Hvězdička

hudba: Jaromír Klempíř
text: Marie Adamovská

$$j = 140$$

ŠPINAVÝ POTŮČEK

Ká a Pá strávili první večer a noc u paní školnice. K večeri měli palačinky s džemem a jogurtem. Panečku, to byla dobrota! Chlapci říkali, že něco tak dobrého ještě nejedli. Potom je paní školnice zavedla do koupelny, aby se umyli, a uložila je do široké postele s obláčkově modrými povlaky. Sotva chlapci ulehli do měkkých peřin, začaly se jim klížit oči. Paní školnice by se jich ráda vyptávala na všechno možné, ale oni usnuli dřív, než by řekl švec. „Není divu, že jsou po takové dlouhé cestě unaveni,“ pomyslela si a jemně je oba pohladila po zružovělých tvářičkách.

Ráno se Ká a Pá ani pořádně nenasnídali, nasadili si kšiltovky a nedočkavě běželi do své třídy. Ve třídě už byla paní učitelka a několik dětí. Ty zrovna vyndávaly ze skříněk hračky. Ká a Pá jim hned ochotně pomáhali. Po chvíli se Ká nesměle zeptal paní učitelky: „Mohl bych se, prosím, něčeho napít? Mám žízeň.“

„Ale ano, tady máš hrníček a nalij si z konvice čaj. Nebo si natoč vodu z kohoutku,“ pobídla ho a podala mu pěkný malovaný hrnek.

„Copak ona je pitná?“ podivil se.

„A proč by nebyla?“ divila se tentokrát paní učitelka.

„Na naší planetě netekla z vodovodních kohoutků pitná voda. Tu jsme kupovali v lahvích a byla moc drahá,“ řekl Ká.

Paní učitelka souhlasně pokývala hlavou. „U nás se také prodává voda v lahvích. Ale i voda, která teče z vodovodu, je pitná. Prochází čističkou a přísnou kontrolou. Někdy může být trochu cítit chlórem. To pak stačí nechat ji chvíli odstát nebo převařit.“

Pak se obrátila k ostatním dětem a řekla: „Není to tak dávno, kdy jsme mohli nacházet v přírodě hodně studánek a pramínků s pitnou vodou. Ale každým rokem jich ubývá. Dostávají se do nich škodlivé chemické látky, které lidé používají skoro při všech svých činnostech. Taková voda je lidskému zdraví nebezpečná. Po svačině vás vezmu na procházku k potůčku a něco vám ukážu. Teď si ještě chvíli můžete hrát nebo malovat.“

Ať si děti hrály nebo malovaly, Ká a Pá byli stále středem jejich pozornosti. Brzy po svačině všichni vyrazili na slíbenou procházku. Šli pěšinkou kolem školní zahrady a potom po úzké cestě mezi poli rovnou k lesu. Na jeho okraji bublal potůček. Zastavili se u něho.

Paní učitelka vyndala z kabely průhledný kelímek, nabrala vodu, pozvedla kelímek proti slunci a řekla: „Děti, podívejte, jak je voda v potůčku špinavá.“

Opravdu, voda byla kalná a na povrchu byly dokonce mastné skvrny. Paní učitelka si povzdychla. „Když jsem já byla malá, tak v tomhle potůčku byla voda průzračně čistá a plavali v ní pstruzi. Teď tu není ani rybička.“

voda průzračně čistá a špinavá?“ divila se Katka.

„A proč je ta voda tak špinavá?“ divila se Katka. Ondra si hned vzpomněl, že když tady byl nedávno s dědou, viděli pána, jak u potůčku myje auto. Děda se moc zlobil, že se tohle nedělá a také toho pána napomenul. Ale ten se na dědu zlostně podíval a řekl, ať se stará o své věci a jeho nechá na pokoji.

Pá a Ká překvapeně zírali na potůček a potom Pá řekl: „Lidé do potoků a řek házejí odpadky, vylévají všelijaké nečistoty a myjí v nich auta. A hlavně některé továrny a výrobny do nich vypouštějí i škodlivé chemické odpady.“

Paní učitelka se překvapeně zeptala: „Jak tohle všechno víš?“

„Vím to proto,“ odpověděl Pá, „že u nás to bylo stejné. Všechny potoky a řeky na planetě Gya byly tak špinavé, že už v nich nežily vůbec žádné ryby.“

„To je hrozné,“ řekla paní učitelka.

„Slyšíte, děti, co by se mohlo i u nás stát, kdybychom se nezačali o vodu starat?“

Děti zaraženě pozorovaly bublající potůček.

„Když dokážeme, aby voda v řekách a potůčcích byla opět čistá, vrátí se do nich život a zase budou plné ryb a vodních živočichů,“ dodala paní učitelka trochu zasněně.

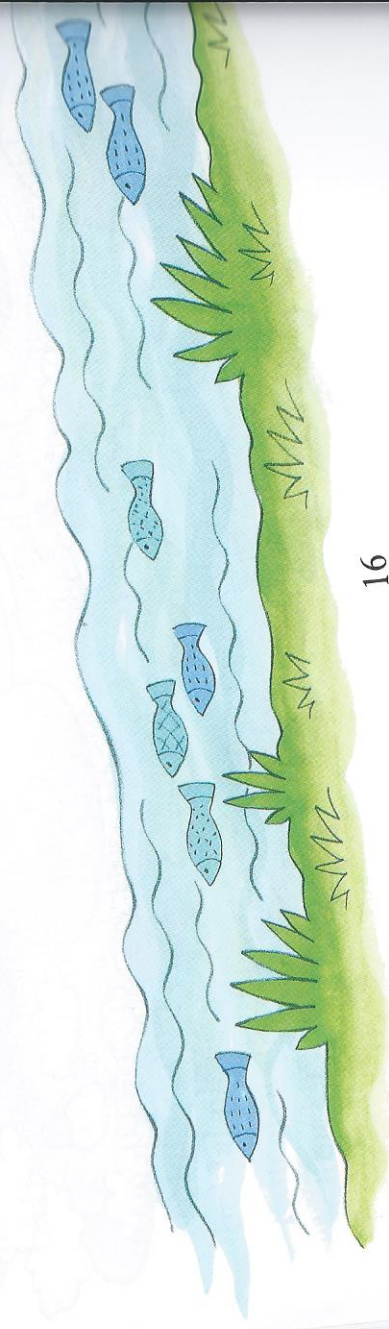
„Obyvatelé planety Gya to nedokázali,“ posteskl si Ká.

„Paní učitelka ho mlčky vzala za ruku a pohladila ho.

„Paní učitelka by se měli z neštěstí na planetě Gya poučit,“ řekla tiše.

„Všichni lidé by se měli z neštěstí na planetě Gya poučit,“ řekla tiše.

Úkol: Udělejte si výlet k řece nebo potůčku a podívejte se, jaká tam teče voda. Přesvědčete se, zda v ní žijí ryby nebo jiní živočichové. Pokud je voda špinavá, zajímejte se proč.

Čistá voda

hudba: Jiří Hradec
text: Marie Adamovská

$\text{♩} = 95$

D
G
D
A

V po - to - ce se stříb - ří pstru - zi, v ře - ce pla - vou lo - so - si,

Em
G
D
A

v ryb - ní - ce zas bráz - dí vo - du kap - ři svůj - mi o - ca - sy.

D
G
D
A

Jest - li bu - de mršt - ným ry - bám chy - bět čis - tá vo - dič - ka,

Em
G
D
A

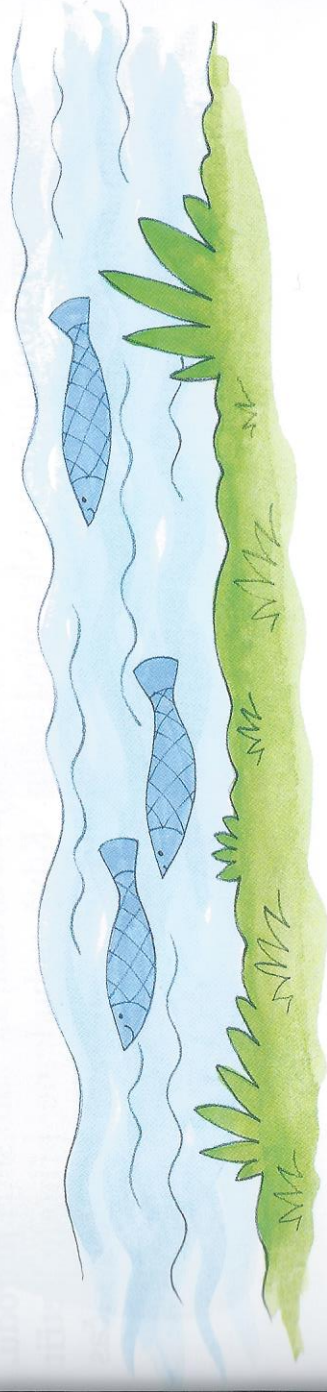
ur - či - tě se ne - do - ži - jí zít - řej - ší - ho slu - nič - ka.

D
G
D
A

Hlí - dej - me si čis - tou vo - du v mo - ři, v ře - ce, v ryb - ní - ce.

Em
G
D
A

Ať se mrs - ká pod hla - di - nou ry - bi - ček co nej - ví - ce.

Ká a Pá se v mateřské škole líbilo čím dál tím víc. Hráli si s dětmi, zpívali, tančili, malovali a vůbec jim nechyběly ty složitě hračky, které měli na planetě Gya. Často odbíhali od her a točili si z vodovodního kohoutu pitnou vodu do malovaných hrnečků. Pili ji plnými doušky a připadalo jim to jako zážrak. Na planetě Gya něco takového nezažili. Pitná voda byla u nich hodně drahá a muselo se s ní šetřit.

Také jídlo, které mívaly děti k svačině a k obědu, jim moc chutnalo.

Ke svačině dostávali každý den ovoce. Na to se Ká a Pá vždycky těšili. Měli ovoce moc rádi. Jednou ale Pá kousl do jablíčka a lekl se: „Fuj! Co to je!“ vykřikl. S odporem zahodil jablíčko do koše a rozplakal se.

„Co se stalo?“ přiběhla paní učitelka k Pá a snažila se ho uklidnit.

„V tom jablíčku něco je! Já se toho bojím,“ vzlykal.

Paní učitelka vzala jablíčko z koše a rozesmála se: „Ale Pá, to snad ne! Podívej, takový malý červíček a ty se ho bojíš. Vždyť to nic není. Příště kvůli tomu jablíčko nezahazuj! Červivý kousek se odkrojí, dá se do kompostu a zbytek jablka se může sníst,“ usmála se paní učitelka a podala mu jiné jablíčko.

„Na planetě Gya jsme měli ovoce bez červů. Ale všechny stromy se musely chemicky ošetřovat postřikem,“ řekl Pá už klidněji.

„Také to u nás děláme. Stromy se stříkají proti škůdcům i proti různým nemocem. Ale ničíme tím přírodu,“ vysvětlovala paní učitelka. „Postřiky obsahují chemické látky, které zamořují půdu a snižují kvalitu ovoce. Takové ovoce sice vypadá krásně, ale obsahuje látky, které neprospívají našemu zdraví.“

„A odkud je tohle červivé jablíčko?“ zajímal se Pá.

„No přece z naší školní zahrady!“ odpověděla mu paní učitelka.

„Pan školník pěstuje ovoce bez použití chemie. Když jsou stromy napadené nějakou chorobou, stříká je biopostřikem, který chemické látky neobsahuje. Takové postřiky nepůsobí sice tak rychle a jsou dražší, ale zato šetří přírodu. A na to bychom měli myslet především. Když nebudeme přírodu šetřit a nepřestaneme ji zatěžovat chemickými látkami, může nás za nějaký čas potkat stejné neštěstí jako planetu Gya.“

A jak můžeme přírodu šetřit? zeptal se Ondra.

„Každý by měl začít u sebe,“ odpověděla paní učitelka vážně.

Dospělí lidé by měli při nákupu dávat přednost potravinám označeným nálepkou „BIO“. Neobsahují chemické látky a jsou vyráběny takovými postupy, které nepoškozuji přírodu. Také by měli raději kupovat mycí a čistící prostředky, které neobsahují fosfáty a jsou označeny nápisem „ekologicky šetrný výrobek“.

„Ale co můžeme dělat my?“ zeptal se Ká smutně. „Ale co můžeme dělat my?“ zeptal se Ká smutně.

„My bychom mohli pomáhat panu školníkovi pěstovat na školní zahradě zdravé ovoce.“

„Ale jak to uděláme?“ zajímala se Janička.

„Myslím, že to vím,“ zatvářila se paní učitelka tajemně. „Myslím, že to vím,“ zatvářila se paní učitelka tajemně. Ti už by se sami postarali, aby

„Měli bychom přilákat na zahradu ptáčky. Ti už by se sami postarali, aby
„Měli bychom přilákat na zahradu ptáčky. Ti už by se sami postarali, aby
na ovocných stromech nebyl škodlivý hmyz, a pomáhali by vlastně panu školníkovi za nás.“

„Ale jak ty ptáčky na zahradu přilákáme?“ zeptal se Ondra. „Ale jak ty ptáčky na zahradu přilákáme?“ zeptal se Ondra. V zimě jim tam

„My máme na zahradě hodně ptáčků. Mají tam krmítka. V zimě jim tam
„My máme na zahradě hodně ptáčků. Mají tam krmítka. V zimě jim tam
sypeme semínka,“ řekla Hanička.

„A my máme na zahradě budky pro ptáčky. Děda je sám vyrobil,“ pochlubil se Lukáš. „A my máme na zahradě budky pro ptáčky. Děda je sám vyrobil,“ pochlubil se Lukáš. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

„Vidíte, děti, to je to právě, co je třeba udělat. A přišly jste na to úplně samý,

Červavá jablíčka

hudba: Jiří Strohner
text: Šárka Kavanová

Bossa nova

♩ = 154

D C/D D

Když chce - me mít na zah - rád - ce je - nom zdra - vá jab - lič - ka,

Hm7 Em D Em/G A7 D A7 D Fine

ne - brá - ní - me zpěv-ným ptáč - kům po - o - běd - vat čer - vič - ka.

D C/D D

Ptá - ci stro-mům ne - ub - lí - ží. Než u - běh - ne chvi-lič - ka,

Hm Em D Em/G A7 D A7 D

lar - vám hmy - zu plá - ny zkří - ží, zač - ne na ně ho - nič - ka.

A7 D A7

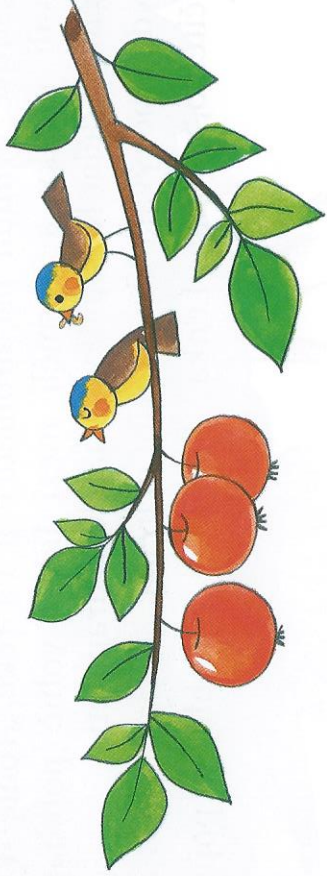
A7 Hm7 A

Stro - mům ta - ké ne - ub - lí - ží a ne - zni - čí ke - ří - ky,

A7 Hm7 A

když kou - pí - me v dro-ge - ri - i správ - né bi - o po - stří - ky.

D.C.al Fine

PROCHÁZKA PO SÍDLIŠTI

Ká a Pá občas sice vzpomínali na svou rodnou planetu a zastesklo se jim, ale mezi dětmi se zase brzy rozveselili.

„Paní učitelko, co budeme dělat dneska?“ zeptal se Ká další den po svačině.

„Dneska si prohlédneme sídliště. Měli byste poznat, jak u nás lidé žijí.“

Ká se podívil: „Jak je to možné, že je u vás všechno tak podobné jako u nás? My jsme také měli sídliště. Byla tam i hřiště pro děti a malá letiště, odkud jsme pořádali závody v létání.“

„My letiště pro děti nemáme,“ řekl Pavlík smutně.

„Tak dost řečí a raději už pojďme. Převlékat se nemusíte, venku je teplo. Jenom se přezuňte,“ řekla paní učitelka a za malou chvíli už vedla děti ven z mateřské školy.

„Zahrajeme si novou hru,“ navrhla. Budeme pozorovat věci kolem nás a říkat, co je na nich správné a co špatné.“

Sotva došli do nedalekého sídliště, ukázal Pepíček před sebe: „Jú, koukněte na ten počmáraný dům!“

Paní učitelka se zeptala: „Děti, je tohle správné?“

„Není!“ hlasitě volaly děti.

„A jestlipak víte proč?“

„Protože se nemají ničít žádné věci. Není to hezké a oprava stojí moc peněz,“ odpověděla Hanička vážně.

„Výborně, Haničko,“ pochválila ji paní učitelka.

„A tady v trávě jsou psí hromádky!“ ukazoval kolem sebe Honzík.

„Děti, je tohle správné?“ znovu se zeptala paní učitelka.

„Není,“ odpověděly téměř jednohlasně.

„Ano, každý, kdo má pejska, by měl po něm hromádky uklidit. Koukněte, tamhle jsou na ně sáčky a odpadkový koš, kam by se měly použité sáčky dávat,“ ukázala paní učitelka před sebe.

Ká a Pá se štitivě vyhnuli psí hromádce a Pá řekl: „Tohle u nás nebylo. Pejskové nosili plenky a nesměli mezi lidmi volně pobíhat. Ani tady by neměli běhat a dělat hromádky tam, kde si hrají děti.“

„To máš pravdu,“ pokývala hlavou paní učitelka.

„Jé, paní učitelko,“ volala Lenka. „Koukejte, tamhle u popelnice je ale nepořádek!“

Opravdu, kolem popelnice se povalovaly igelitové tašky napěchované odpadky, staré oblečení, boty a hromady papírů.

„Děti, je tohle správné?“ zeptala se zase paní učitelka.

„Není!“ hlasitě nesouhlasily děti. Hra se jim líbila čím dál víc.

„A proč není?“ chtěla vědět paní učitelka.

„Protože odpadky patří do popelnice a ne vedle ní,“ odpověděla Lenka.

„Správně, Lenko,“ souhlasně pokývala hlavou paní učitelka.

Po chvíli přišli na dětské hřiště. Jedna prolézačka byla polámaná, houpáčka utržená a lavičky kolem byly počmárané a poničené. Paní učitelka se chvíli rozhlížela a pak se zeptala: „Děti, a co je špatně tady na hřišti?“

Tentokrát se ozval Ká: „Všechno je poškozené. To se nedělá, ničit věci. Na planetě Gya to děti už nedělaly. Když náhodou něco zničily, museli jejich rodiče všechno zaplatit nebo opravit.“

„Tak tentokrát bychom si z vás měli vzít příklad. To by možná u nás také pomohlo,“ souhlasila s Ká paní učitelka.

Na zpáteční cestě děti stále ukazovaly na nějaké nepořádky a odhozené odpadky a ujišťovaly paní učitelku, že ony nic takového nikdy dělat nebudou.

„To je dobře,“ řekla paní učitelka, „ale možná že bychom i my mohli nějak pomoci, aby naše okolí bylo pěknější. Přemýšlejte o tom.“

Ondra bez rozmyšlení navrhl: „Můžeme třeba posbírat odpadky!“

„Výborně, Ondro,“ pochválila ho paní učitelka. „To je dobrý nápad. Ale tuhle práci zatím přenecháme dospělým. Mezi odpadky by mohla být nějaká ostrá, nebezpečná věc. Ale můžeme třeba uklidit školní zahradu. Posbíráme větvičky, odhozené papírky, uhrabeme cestičky a urovnáme pískoviště. Uvidíte, že se vám zahrada bude víc líbit.“

„Uklidíme ji hned!“ nadšeně volaly děti.

„Dobrá, odpoledne se do toho pustíme,“ slíbila paní učitelka a dodala: „Kdyby si každý udělal pořádek kolem svého domu, hned by byla naše Země čistější a krásnější.“

„A příroda spokojenější,“ doplnil ji Ká.

*Úkol: Projděte okolí mateřské školy a zahrajte si hru „Co je dobře a co špatně“.
Uklid'te zahradu mateřské školy.*

Nepořádek

hudba: Jiří Hradec
text: Šárka Kavanová

$\text{♩} = 140$

G C

Ta - dy pa - pír, i - ge - lit - ka, ta - dy kou - sek sva - či - ny.

D C G

Snad ne - ma - jí po - pe - lá - ři ce - lo - roč - ní prázd - ni - ny?

G C/E D/F#

Jed - na, dva, tři, pět hro - má - dek! To je pěk - ný ne - po - řá - dek!

G C

To si je - nom li - dé mys - lí, že je nik - do ne - vi - dí!

D C G

Kres - lí po zdech, ne - u - klí - zí a vů - bec se ne - sty - dí!

G E♭ C/E D/F#

Všu - de ko - lem čmá - ra - ni - ce, vy - sy - pa - né po - pel - ni - ce.

G C

Tak ne - bud' - me ne - po - řád - ní a snaž - me se u - klí - zet,

D C G

ať nás k to - mu tá - ta s má - mou ne - mu - se - jí po - bí - zet.

TŘÍDĚNÍ ODPADU

Příští den hned po dopolední svačině paní učitelka navrhl, že by si mohli zahrát hru na třídění odpadků. „Viděli jste na sídlišti, že lidé vyhazují do popelnice na směsný odpad všechno možné. Kdyby odpadky třídili, nebyly by popelnice tak plné a odpad by se dal použít na výrobu jiných, užitečných věcí. Doufám, že si všichni pamatujete, jak se třídí,“ řekla a podívala se po dětech.

Ká a Pá se tvářili udiveně. „My jsme na planetě Gya odpad netřídili. Všechno se odvážel do obrovských spaloven. Kolem nich bylo moc kouře a daleko široko vůbec nic nerostlo. Ani tráva, ani květiny, ani stromy,“ řekl Ká.

„My vás třídít odpad rádi naučíme, vidíte, děti,“ pobídla je paní učitelka.

„Ano, my to umíme!“ volaly.

„Dobrá, já si vás hned vyzkouším,“ usmála se. „Kdopak ví, jaké kontejnery na tříděný odpad u nás máme?“

„Zelené! Na sklo,“ hlásil se Marek.

„Dobře,“ pokývala hlavou paní učitelka. „Ale pozor, děti. Jsou jenom na sklo. Nepatří tam kovové uzávěry lahví, ani jiné věci, které nejsou skleněné. A jaké další ještě znáte?“

Teď se hlásil Ondra: „My máme před domem kontejner na krabice od nápojů. Dáváme do něj s dědou krabice od mléka a džusů. Vždycky je ale předem sešlápneme, aby nezabraly moc místa.“

„Výborně, Ondro, to děláte správně,“ pochválila ho paní učitelka. „Víš, jakou mají tyhle kontejnery barvu?“ zeptala se.

„Ano. Oranžovou!“ vyhrkl Ondra. Byl pyšný, že to ví.

A už se hlásila Anička: „Ještě jsou žluté na plasty. Nosíme tam s maminkou plastové lahve od minerálek. Taký je vždycky předem sešlápneme.“

„Správně, Aničko, ale dáváme tam i jiné věci z plastů,“ doplnila ji paní učitelka. „Třeba kelímky od jogurtů.“

„Nebo misky od pomazánek a tácky od masa a zeleniny!“ vykřikla Hanka.

„Nebo igelitové sáčky a tašky,“ hlásil se Honzík.

„Nebo třeba rozbitou plastovou koloběžku,“ přidal se Ondra.

Taková hra se dětem líbila. Vymýšlely různé věci, které by se daly do žlutého kontejneru vyhodit.

Ká a Pá poslouchali a potom Ká řekl: „U nás na planetě Gya jsme měli skoro všechny hračky z plastů. Kdybychom ty rozbité dávali do kontejnerů, mohly by se znovu zpracovat a potom by se z nich daly vyrobit jiné věci. Je to tak?“

„Máš pravdu,“ pochwálila ho paní učitelka a Ká se radostí trochu začervenal. „Ještě byste měli vědět,“ řekla paní učitelka, „že existují sběrné dvory, kam mohou dospělí lidé vozit nebezpečné odpady, které nepatří do popelnic na směsný odpad, ani do žádných jiných nádob, které jsme vyjmenovali. Třeba baterie, barvy, spreje, ředidla, žárovky a nebo také nepotřebné věci velkých rozměrů.“

A poslední věc, o které jsme ještě nemluvili, je bioodpad. Zbytky jídel a zeleniny, pokud je to možné, nedáváme do směsného odpadu. Máme-li zahrádku, nosíme je na kompost. Časem se z nich stane hodnotné biologické hnojivo.“

„Paní učitelko, paní učitelko,“ hlásila se Eliška. „My jsme zapomněli na papír!“

„To je pravda, Eliško! Děkuji ti,“ řekla paní učitelka. „Vidíte, málem bychom zapomněli na tak důležitou surovinu! Na papír máme přece také zvláštní kontejnery. Jsou většinou modré.“

Pak se trochu zamyslela a koukla na hodiny. „Do oběda je ještě dost času. Co kdybychom posbírali všechnen nepotřebný papír ve třídě a odvezli ho do kontejneru. Mohli bychom se zeptat i v ostatních třídách, jestli tam nemají nějaký papír k vyhození.“

Děti nadšeně souhlasily a pomáhaly při sběru papíru po celé mateřské škole. Když ho všechnen poskládaly na jednu hromadu, řekla paní učitelka překvapeně: „Tolik papíru! To neuneseme!“

„Vypůjčím si káru od paní školnice,“ navrhl Pá a odběhl. Za chvíli byl zpátky s malou károu. Děti společně s paní učitelkou naložily papír a odvezly ho do kontejneru. Když se vrátily, Ká a Pá se tvářili spokojeně. Byli rádi, že mohli při sběru a odvozu papíru pomáhat.

Paní učitelka děti pochwálila a dodala: „Třídít odpad je dobré, ale ještě lepší je, dokážeme-li s věcmi šetrně hospodařit a zbytečně tak nepřidělavat odpad. Dospělí by měli zvážít, co nakupují, a upřednostnit výrobky ve vratných obalech. Papírem bychom měli také šetřit a zbytečně jím neplýtvat. Odpadu stále přibývá a je třeba se zamyslet nad tím, jak jeho množství snížit. Tím bychom naší Zemi prospěli nejvíce.“

Úkol: Zahrajte si hru na třídění odpadu. Nasbírejte kupu čistých odpadků (sklo, plast, obaly od potravin, bonbonů atd.) a určete, do jakých kontejnerů patří.

Odpadky

hudba: Jaromír Klempíř
text: Marie Adamovská

♩ = 188

F7

B $\flat$ 7

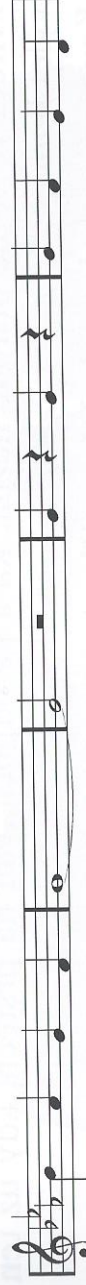
Cm

Za - se pl - ná po - pel - ni - ce! Je tam chle - ba, ji - tr - ni - ce, pa - pír,

E $\flat$

G7

hmo - ta u - mě - lá. To se pře - ce ne - dě -

Cm

G7

Cm

lá!

Li - dí, to se ne - dě - lá!

A $\flat$ 7 G Cm

F7

Když se ko - lem roz - hléd - ne - te, kon - tej - ne - ry na - lez - ne - te.

B $\flat$

E $\flat$

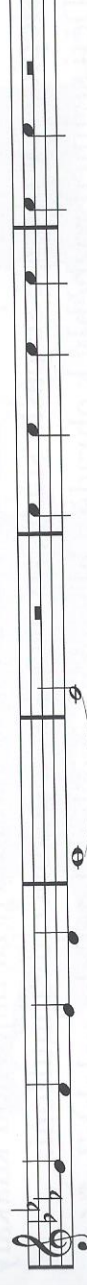
G7

Kaž - dý z nich je ur - če - ný pro váš

Cm

C7

od - pad tří - dě - ný. Jak zač - ne - te od - pad

F7

B $\flat$ 7

E $\flat$

tři -

dit, bu - de se vám svět

F7

lí -

G7

Cm

bit.

Re - cyk - la - ce od - pa - dů sto - jí za tu

B $\flat$ 7

E $\flat$

ná - ma - hu,

sto - jí

za tu

ná - ma - hu.

POMÁHÁME ZVÍŘÁTKŮM V PŘÍRODĚ

Každý den prožívali Ká a Pá něco nového. Poznávali nové věci, nové hry a mnohému se i naučili. Večer, vždycky než ulehli, vyprávěli paní školnici, co ten den v mateřské škole dělali. Na návrat do vesmíru pomýšleli čím dál méně. Teď se spolu s dětmi například těšili, že koncem týdne půjdou na výlet do hájovny. Prý tam uvidí různá zvířátka. Na planetě Gya už skoro žádná zvířata ve volné přírodě nežila. Ká a Pá odpočítávali na prstech, kdy už ten výlet bude.

Konečně tu byl pátek. Děti přišly do mateřské školy s batůžky na zádech. Měly tam pláštěnku a lahvičku s pitím. Batoh si nachystala i paní učitelka a do něho pro všechny svačinu.

„Ani se nepřevlékejte,“ řekla dětem. „Hned vyrazíme. Máme před sebou dlouhou cestu a měli bychom se do oběda vrátit.“

Zpočátku šly děti svižně, ale za nějakou dobu si začaly stěžovat: „Paní učitelko, mě bolí nohy. Paní učitelko, já mám hlad. Já žízním!“

A tak paní učitelka rozhodla, že si chvíli odpočinou a posvačí. Děti snědly svačinu s chutí, napily se a za chvíli už zase vesele pobíhaly. „Tak děti, seřaďte se a půjdeme dál,“ pobídla je paní učitelka. „Do hájovny už to není daleko.“

Když hajný uviděl zástup přicházejících dětí, vyšel jim naproti. Děti se ho trochu lekly. Měl dlouhý plnovous a vypadal jako Krakonoš. Ale jak na ně promluvil a usmál se, přestaly se ho bát. Hajný se s nimi přivítal a dovedl je a paní učitelku k hájovně. Tam bylo zvířátek! Po dvoře pobíhali dva lovečtí psi, za plůtkem se batolila kvočna s kuřátky, za hájovnou kdákaly slepice a v ohradě se páslo stádečko ovcí, koz a dokonce dva mufloni.

Děti se hned rozběhly k ohradě a hlasitě na ovečky a kůzlátka volaly. Zvířátka se jich ale polekala a rozprchla se na všechny strany.

„Pojďte všichni do hájovny, tam budeme mít na povídání větší klid,“ řekl hajný a vedl paní učitelku s dětmi do veliké kuchyně.

U kachlových kamen v proutěném pelíšku odpočívaly tři mourovaté kočky.

„Jéé,“ vydechly děti a hned se k nim hrnuly, aby se s nimi pomazlily. Když se konečně všichni usadili a uklidnili, zeptal se hajný: „Jestlipak, děti, víte, kolik druhů zvířátek žije tady v našem lese?“ Anička zvedla ruku jako ve škole: „Prosím zajíci, koroptve, srnky a... už nevím.“ Řekla jsi to správně,“ pochválil ji hajný. Kromě těch, které jsi vyjmenovala, tady ještě žijí ježci, veverky, hadi, hraboši, různí ptáci a hmyz.

V jiných lokalitách žije více druhů zvířat, ale tady u nás ne.

V posledních letech se podmínky pro jejich život ve volné přírodě stále zhoršují a zvířat v lesích ubývá.

„Jako na planetě Gya,“ pomyslel si Ká.

„Měli bychom všechna zvířata chránit a pomáhat jim přežít,“ pokračoval „Měli bychom všechna povídání.“ A hlavně bychom jim nikdy neměli ubližovat. Víte, hajný ve svém povídání. „A hlavně bychom jim nikdy neměli ubližovat. Víte, že někteří dospělí lidé zabíjejí zvířata třeba jenom kvůli kožšině nebo parohům, které chtějí prodat.“

„To by neměli dělat, že ne?“ mračil se Ondra.

„To by neměli dělat, že ne?“ souhlasil hajný. Dokonce se to ani nesmí. Ale když

„To by opravdu neměli,“ souhlasil hajný. Chytají berušky, mačkají

je přitom nikdo nechytí, nejsou ani potrestáni.

A nejen dospělí, i některé děti trápí zvířátka. Chytají berušky, mačkají

je v ruce, až je usmrtí. Nebo zabíjejí broučky, motýly, hlemýždě a žáby.

Jestlipak vy to také neděláte?“ zeptal se a podíval se po dětech.

Děti se příkrčily. Některé neměly čisté svědomí.

„Tak doufám, že už to dělat nebudete. Každé zvířátko, i to nejmenší,

má právo na život a může být něčím užitečné,“ řekl hajný a odmlčel se. Chvilí

„My?“ divila se Hanka. „Ale jak?“

„Je to jednoduché. Všimněte si přírody kolem vás. Někdy můžete zachránit třeba hlemýždě, který sedí na cestě a mohl by ho někdo přejet nebo zašlápnout. Nebo berušku, která se topí v louži. Nebo můžete krmit ptáčky a tím jim pomoci přežít tuhou zimu. Je hodně možností, jak zvířátkům pomáhat, aby se tady s námi cítila dobře. Přemýšlejte o tom.“

A teď už se s vámi musím rozloučit. Je třeba zkontrolovat, jestli je v lese všechno v pořádku. Tak na shledanou a někdy zase můžete přijít,“ usmál

se hajný na děti a paní učitelce řekl: „Nemusíte odtud spíchat. Prohlédněte si zvířátka na dvorku i v ohradě. Nebo se mohou děti proběhnout po louce.

Když si děti prohlédly zvířátka, vydaly se s paní učitelkou na zpáteční cestu do mateřské školy. Cestou si povídaly o tom, co viděly, slyšely a prožily. Nikd

předtím je nenapadlo, že by i ony mohly být zvířátkům užitečné.

Úkol: Vymyslete co nejvíce možností, jak můžete zvířátkům v přírodě pomáhat. Pomáhejte a neubližujte jim.

Sluníčko sedmítečné

hudba: Jiří Strohner
text: Šárka Kavanová

$\text{♩} = 162$

First Line:
 F Gm F/A B $\flat$ C7
 Sed - mi - teč - né slu - nič - ko má kříd - la na lé - tá - ní,

Second Line:
 B $\flat$ F/A G7 C7
 pro - to ta - ké sa - mo v lou - ži pla - vat ne - u - mí.

Third Line:
 F Gm F/A B $\flat$ C7
 Jen - že když ho z kal - né vo - dy ni - kdo ne - za - chrá - ní,

Fourth Line:
 B $\flat$ F/C Gm/D C/E F
 u - to - pí se. To se sa - mo se - bou ro - zu - mí.

Fifth Line:
 C F/C C G7
 Když mu po - dáš ma - lý kla - cík bu - deš hod - ný klou - ček.

Sixth Line:
 C $\sharp$ dim Dm G7 C
 A když o - schne, ze - ptej se ho, kam - pak po - le - tí.

Seventh Line:
 F Gm F/A B $\flat$ C
 Do ne - be, či do pek - lič - ka? Ne - bo na pa - lou - ček?

Eighth Line:
 B $\flat$ F/C C $\sharp$ dim Dm
 Za - má - vá ti, po - dě - ku - je, do - mů od - le - tí.

Ninth Line:
 B $\flat$ F/C B $\flat$ /D C/E F
 Za - má - vá ti, po - dě - ku - je, do - mů od - le - tí.

„Ale ano. Já myslím, že by byla ráda. Zeptáme se jí, chcete?“ Klukům zasvítily oči. „Každý den jim budeme nosit krmení a dávat vodu. A také si s nimi budeme hrát,“ řekl Pá šťastně.

„To je dobře,“ řekla paní učitelka. „Zvířátka, která chováme doma potřebují naši společnost, aby nebyla smutná. A nejen to. Chceme-li mít zvířátko, musíme se postarat, aby mělo co jíst, co pít a aby žilo v čistotě. Ptáčkům čistíme klec, rybičkám akvárium, kočičkám vyměňujeme stelivo, pejsky venčíme a uklízíme po nich hromádky. To už všichni víme, že? A králíčkům musíme čistit králíkárnou. Budete, kluci, dělat i tuhle práci?“

„Budeme,“ slibovali Pá i Ká a bylo na nich vidět, že se na to těší.

„Tak teď už všichni víme, že zvíře není hračka. Přináší nám radost a potěšení, ale i práci. Kdo není ochoten se o něj starat, neměl by si žádné zvířátko pořizovat,“ zakončila povídání paní učitelka.

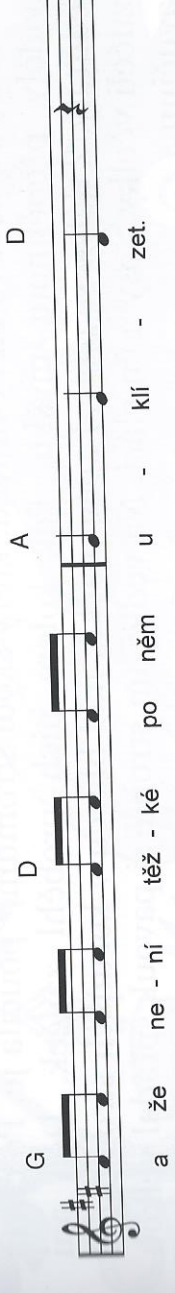
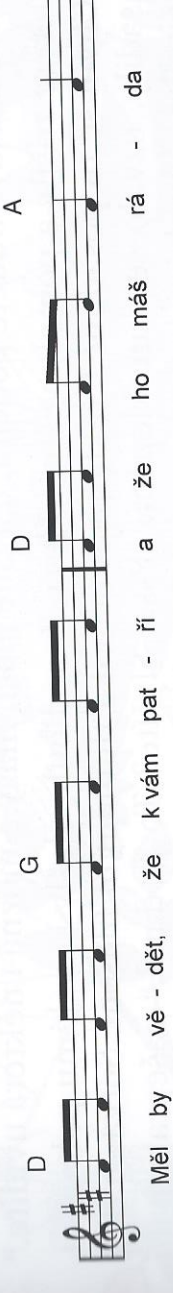
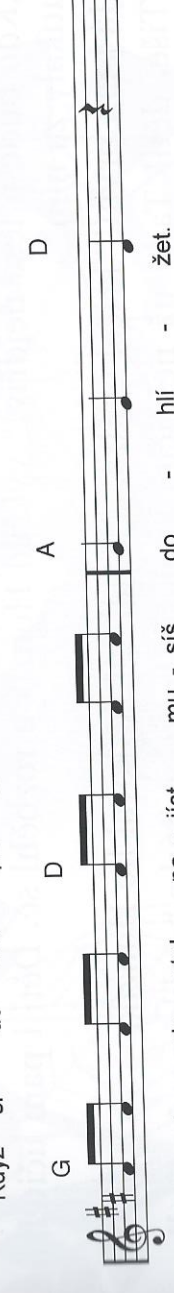
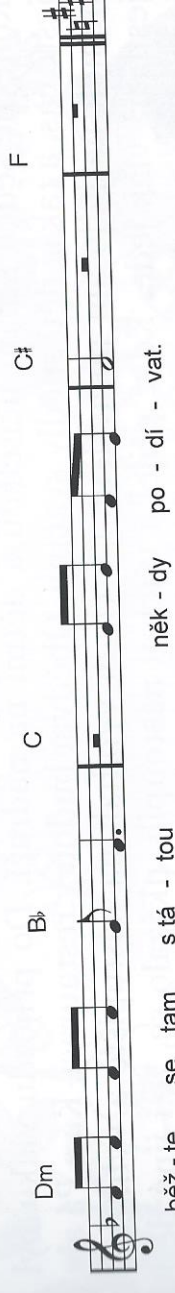
Úkol: Pokud máte doma zvířátko, zajímejte se, jaké životní podmínky jsou pro něj přirozené a snažte se mu tyto podmínky vytvořit. Netrapte ho hladem nebo žízní a neubližujte mu.

Psí kamarád

hudba: Jiří Hradec
text: Šárka Kavanová

$\text{♩} = 100$

BOHATSTVÍ LEŠA

Blížil se konec školního roku. Paní učitelka z lhotecké mateřské školy naplánovala před jeho ukončením společný výlet do přírody. Chtěla děti ještě před prázdninami poučit, jak se mají chovat v lese, a ukázat jim jeho tajemství a dary, které nám dává.

„Na výlet pojedeme vlakem,“ řekla dětem. „Vlak tažený elektrickou lokomotivou přírodě mnohem méně škodí než třeba autobus nebo auto.“

„Vlakem!“ vydechli Ká a Pá vzrušením. Na planetě Gya viděli vlak v muzeu, ale nikdy v něm nejeli.

Večer před školním výletem nemohli vůbec usnout. Paní školnice jim musela dlouho do noci vyprávět, jaké vlaky u nás jezdí a jak vypadají. Brzy ráno už zase pobíhali po bytě a budili paní školnici: „Nezaspali jsme?“ ptali se polekaně.

Konečně seděli s paní učitelkou a dětmi na nádraží. Do příjezdu vlaku byl ještě čas, a tak si děti snědly svačinu. Obědvat budou v restauraci. Ká a Pá ale neměli na jídlo ani pomyšlení. Co chvíli vybíhali na nástupiště a vyhlíželi, jestli už vlak jede. Když přijel a všichni nastoupili, ukázalo se, že i jiné děti jely vlakem úplně poprvé. Byl to pro ně veliký zážitek. Napjatě pozorovaly z okýnek ubíhající krajinu. Po nějaké době vlak zastavil na malé stanici nedaleko lesa a paní učitelka zavolala: „Děti, tady vystupujeme!“

Vydali se po prашné cestě mezi loukami k lesu.

„Kdo bude u lesa nejdřív!“ vykřikl Honzík a rozběhl se. Děti i paní učitelka utíkaly za ním.

„Já jsem první!“ křičel Ondra. „Ne, já!“ překřikoval ho Honzík.

„Tíše, děti! Tady už nekřičte, vyplašíli byste zvířátka,“ řekla paní učitelka přísně. „Když budete potichu, uslyšíte jejich hlasy a možná i některá uvidíte.“

Děti se ztišily a pomalu vešly do lesa. Zanedlouho došly k malému paloučku. „Chvíli se tu posadíme,“ řekla paní učitelka tlumeným hlasem. Sotva se děti usadily, ozvalo se duté klepání. „Pss... Slyšíte? To je datel,“ zašeptala paní učitelka. „Vyzobává larvy hmyzu, který škodí stromům,“ poučila je. Po chvíli uviděly přeběhnout myšku. Pak kolem nich proběhl zajíček. Děti ani nedutaly. Z dálky se ozýval zpěv ptáčků, nad hlavou v korunách stromů jim bzučeli včelky, vosy a čmeláci. Na vedlejším stromě si pavouk spřádal velkou pavučinu.

Ká a Pá byli jako u vytržení: „Tak takhle to vypadá v pravém lese!“

Potom všichni vstali a pomalu šli dál po lesní cestě.

„Tady je nějaká houba,“ řekl Anička tiše.

„Děti, pojďte sem!“ zavolala paní učitelka polohlasem. „Podívejte se, jakou Anička objevila krásnou muchomůrku. Ale nesahejte na ni, je pro člověka jedovatá.“

„A tady je další!“ volal Petr.

„Ukaž! Vždyť je to hříbek,“ zaradovala se paní učitelka. „Máš štěstí, že ho našel. Opatrně ho vyndej ze země, zabal ho do papíru a dej si ho do batůžku. Můžeš ho vzít domů mamince.“

Potom se obrátila k ostatním dětem a řekla: „Houby jsou moc dobré, ale ne všechny! Kdo je chce sbírat, musí je dobře znát.“

„Tady jsou lesní jahůdky!“ volala Hanka. Pak si uvědomila, že nemá křičet. „Můžeme si je sníst?“ zeptala se tiše.

„Ale ano,“ odpověděla paní učitelka. „Jahody jsou zdravé a tyhle lesní obzvlášť.“ Děti příběhly a sbíraly jahody rovnou do pusy. Byly voňavé, sladké, jen se rozplývaly na jazyku.

„A tady jsou borůvky!“ řekl Matěj překvapeně a ukázal na rostliny s černými bobulemi.

Paní učitelka se lekla: „To nejsou borůvky! Vždyť je to vraní oko! Jeho bobule jsou prudece jedovaté. Vůbec se jich raději nedotýkej!“

Děti si zaražené prohlížely chutně vypadající plody.

„A jak poznáme, že jsou jedovaté?“ zeptal se Matěj.

„Až budete větší, naučíte se znát všechny plody lesa. Do té doby se raději vždycky zeptejte dospělých, jestli je můžete jíst.“

Potom děti s paní učitelkou ještě chvíli chodily po lese, sbíraly jahody a ukazovaly si různé lesní plody. Přiblížilo se poledne a byl čas jít do vesnice na oběd.

„Ještě, než opustíme les,“ řekla paní učitelka, „můžete se s ním rozloučit. Každý si najděte strom, který se vám líbí, a obejměte jeho kmen. Soustředte se a možná ucítíte, že je strom živý a plný energie.“

Děti se rozprchly a objaly stromy. Když odcházeły, les tiše ševelil a mával jim na rozloučenou svými dlouhými větvemi.

Úkol: V lese se chovejte tiše, pozorujte jeho tajemství, stopy zvířat, poslouchejte zpěv ptáků, dýchejte z plných plic. Pobyt v lese je pro vaše zdraví důležitý, a proto chodte do lesa co nejčastěji. Neochutnávejte neznámé plody nebo bobule, dokud se nezeptáte dospělých, jestli je můžete sníst. Neodhazujte tam odpadky.

Pobyt v lese

hudba: Stanislav Chudoba
text: Marie Adamovská

$\text{♩} = 101$

D Em/D D Em/D D H7

Cho - dím ti - še po me - chu a ne - dě - lám ne - ple - chu.

Em A D Hm Em A

Hle - dám ryz - ce, klouz - ky, liš - ky, jed - lé ho - lu - bin - ky, ve - čer si je u - sma - ží - me

D A D D7 G F#m Em A D Hm

čer - stvé na to - pin - ky. Po - tom les - ní ja - ho - dy na - sbí - rám do ná - do - by.

Em A7 D Em A A7

Bu - dou chut - né na lí - van - ce, už se tě - ším na ho - dy.

D Em/D D Em/D D H7

K prá - ci mi tu zve - se - la hra - je les - ní ka - pe - la.

Em A D Hm Em A

Do trá - vy si po - tom sed - nu, ni - kam ne - po - spí - chám, zdra - vý vzduch si rád u - ží - ju,

D A D A D A D

plí - ce si pro, plí - ce si pro, plí - ce si pro - dy - chám.

ODPOČÍNEK V PŘÍRODĚ

Čas ubíhal jako voda a do prázdnin už zbývaly jen dva poslední dny. „Dnešní den je předposledním v tomto školním roce,“ řekla paní učitelka dětem po obědě. „Abychom si ho hezky užili, nebudeme dnes odpočívat na lehátkách ve třídě, ale půjdeme pod naši starou lípu na zahradu.“

„Hurá!“ nadšeně souhlasily děti a hned se hrnuly ke dveřím. „Vezměte si každý deku, aby se vám hezky odpočívalo,“ poradila jim paní učitelka a rozdala jim deky. Potom děti vyběhly na zahradu. Lípa byla zrovna v plném květu a voněla do dálky. Z její koruny se ozýval hlasitý bzukot pilných včeliček. Znělo to jako tichá hra na harfu. Když děti došly až ke stromu, paní učitelka řekla: „Tady na trávu si rozprostřete deky a usadte se. Budeme poslouchat, jak lípa zpívá.“

„A také voní,“ nadechla se Anička a blaženě přivřela oči.

Když se všichni usadili, zeptala se paní učitelka: „Jestlipak, děti, víte, že lípa je považována za národní strom našeho státu. V dřívějších časech ji lidé vysazovali na návších každé vesnice. Za teplých večerů se pod ní scházeli, aby si odpočinuli a popovídali si. Zrovna jako my dnes tady.“

„A jak ji vysazovali?“ zeptala se Anička.

Paní učitelka sebrala ze země malou větvičku a ukázala ji dětem.

„Podívejte se na tu záplavu kvítků. Až tyhle kvítky opadají,“ vyprávěla, „zůstanou po nich malé bobulky. V každé bobulce je semínko. Když se semínko zasadí do úrodné půdy a zalévá se, vyroste z něho malý stromek.“

Většina malých stromků se vypěstuje v lesních školkách. Potom se vysazují na vhodná místa. Tuhle lípu také asi někdo kdysi dávno zasadil a nebo možná vyrostla sama ze semínka, které zakořenilo v dobré půdě.“

„A jak se to semínko do půdy samo dostalo?“ zeptal se Ondra.

„Vítr je roznese po krajině. Když má semínko štěstí a spadne do úrodné půdy, zakoření a vyroste z něho statný strom.“

Dětem trochu vrtalo hlavou, jak z malého semínka může vyrůst velký strom. A tak jim paní učitelka řekla, že v přírodě je všechno dokonale vymyšlené.

„Ať zasejeme semínko mrkve, hrášku, květiny nebo stromu, vždycky z něho vyroste stejná rostlinka, ze které semínko pochází,“ vysvětlovala.

„A to ještě nevíte,“ pokračovala paní učitelka, „jak to příroda zařídila, abychom měli stále dostatek kyslíku na dýchání. Kdyby ho bylo nedostatek, nemohli bychom žít. A tak všechny stromy, keře a zelené rostliny pro nás

vyrábějí kyslík. Proto bychom si měli stromů vážit, opatrovat je a zbytečně je nekácet.“

„Tak to byl taky jeden z důvodů, proč planeta Gya zanikla,“ řekl Ká. „Obyvatelé naší planety vykáceli všechny nemocné stromy, ale nevysadily za ně žádné nové.“

Potom se Ká naklonil k Pá a zašeptal: „Také myslíš na to, na co já?“

„Asi jo. Na planetě Gya jsme takovou přírodu neměli, vid’?“ odpověděl Pá.

„Hm,“ přikývl Ká a potom dodal: „Vzpomínám na naše kamarády. Jak se mají a jestli také našli nějakou planetu, na které je život.“

Pá se na Ká dlouze podíval a tiše řekl: „Asi bychom se měli vrátit. Třeba na nás naši kamarádi už čekají.“

Pak už nikdo z nich nepromluvil. Položili se spolu s ostatními dětmi na deky a zaposlouchali se do tichého bzukotu pracovitých včeliček. Po chvíli se jim i ostatním dětem začaly klížit oči a postupně všichni usnuli.

„Nechám je chvíli prospat,“ pomyslela si paní učitelka. „Spánek pod lípou jim udělá jenom dobře.“ Potom i ona přivřela oči a naslouchala, jakou jim lípa zpívá pěknou písničku.

Úkol: Udělejte si na školní zahradě malý záhonek. Zasejte do něj semínka různých druhů rostliněk. Pečujte o ně, zalévejte je a pozorujte jejich vývoj. Nemáte-li možnost vytvořit záhonek, pěstujte rostlinky v květináči ve třídě.

Semínka

hudba: Jiří Strohner
text: Šárka Kavanová

$\text{♩} = 70$

D Hm7 Em7 A Hm7 E7 A
 Vez - mi si se - mín - ka do ma - lé dla - ně, po - hlad' a při - prav je k se - tí.

D Hm7 Em Gm6 D/A A D
 Ja - ko ses na - ro - dil tá - to - vi, má - mě, ze se - men vy - ros - tou dě - tí.

Am7 D/A G D Am7 $\text{A\sharp dim}$ H
 Dě - řát - ko mrk - vič - ka, dě - řát - ko hrá - šek. Po - dí - vej, se - mín - ko pu - ká.

D Hm7 Em7 Gm6 D/A A D
 Vo - da a slu - nič - ko způ - so - bí zá - zrak, na svět už ro - stlin - ka ju - ká.

ZÁVĚR

Dětem se pod lípou dobře spalo, a tak je paní učitelka nechala odpočívat, dokud se samy neprobudily. Když si je potom odvedli jejich rodiče domů, Ká a Pá s paní učitelkou osaměli. Kluci zaraženě přeshlapovali u dveří a vypadalo to, že by se jí rádi s něčím svěřili.

Paní učitelka na ně pohlédla a zeptala se: „Tak co, chlapci, snad nejste smutní? Už také půjdete domů.“ Myslela tím jejich náhradní domov u paní školnice.

„To není náš domov,“ posteskl si Pá. „Jsme tu jen na návštěvě.“

„Ale můžete tady s námi zůstat navždycky,“ řekla paní učitelka a něžně je oba pohladila.

„To nejde,“ odpověděl Ká smutně. „Pochopili jsme u vás hodně věcí, které jsme nevěděli. Možná planeta Gya nemusela zaniknout. Musíme se vrátit ke svým kamarádům a společně hledat ve vesmíru planety, na kterých jsou živé bytosti. I ony by měly vědět, proč zmizela planeta Gya. Aby je nepotkalo stejné neštěstí.“

Ká souhlasně pokyvoval a potom dodal: „Máme létající stroje, které nás zavezou kamkoliv. Tuhle možnost vy zatím nemáte. Ale zato víte, jak pečovat o svou Zemi a jak napravit chyby, které se staly. Snad se vám to podaří.“

„Máš pravdu, Ká,“ řekla paní učitelka. „Měli byste udělat to, co říkáte. Ale bude nám po vás moc smutno.“

„I nám bude smutno,“ sklopil oči Pá, „ale čím déle tady zůstaneme, tím to bude horší. Zítra je poslední den školního roku a děti se rozjedou někam na prázdniny. Stejně bychom se s nimi museli rozloučit. Vhodnější čas pro náš odlet už bychom nenašli.“

Poslední noc toho Ká a Pá mnoho nenaspali. Paní školnice seděla u jejich postele a dlouho si povídali. Ráno po snídani je doprovodila na zahradu. „Dám vám na památku králíčka, abyste na nás nezapomněli,“ řekla a stěží zadržovala slzy.

„To by bylo pěkné, ale neměli bychom ho čím krmit,“ odpověděl Pá smutně a stiskl paní školnici ruku.

Na zahradě už čekala paní učitelka s dětmi z celé mateřské školy.

Dojatě řekla: „Pozdravujte od nás všechny živé bytosti ve vesmíru. Nikdy na vás nezapomeneme. Až se budete chtít vrátit, budete u nás vždycky vítáni.“

Ká i Pá si sundali červené kšiltovky, se všemi se objali a vystoupali na schůdky kulatého stříbrného tělesa.

„Mějte se tu dobře a starejte se o svou Zemi!“ zavolal ještě Ká a dodal: „Ať ji nikdy nepotká to, co potkalo planetu Gya.“ Potom oba naposledy zamávali a zavřeli za sebou vstupní otvor.

Po chvíli se zvedl vítr a všechny zahalila oslnivá záře. Když se vítr utišil a záře pohasla, zahrada byla prázdná a na obloze se vzdalovala velká svítící koule. Byla čím dál menší a menší, až zmizela úplně.

Úkol: Vyjmenujte co nejvíce možností, jak pomáhat Zemi, aby se uzdravila a byla nám bezpečným domovem. Navštivte program nejbližšího ekocentra nebo střediska ekologické výchovy.

Knížka je určena pro preventivní výchovu
dětí předškolního a nižšího školního věku.

ISBN 80 - 903175 - 8 - 8

